

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

การปกป้องทรัพยากรพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์บริการการศึกษาหนอง
ขวาง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

โดย

ศูนย์การเรียนรู้หนองขวางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
พ.ศ. 2566

บทสรุปผู้บริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้ดำเนินการจัดทำโครงการการปกปักรักษาพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์เรียนรู้หนองขวางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพที่ตั้ง และการใช้ประโยชน์ของพืชยืนต้น เช่น ไม้แดง มะค่า ประดู่ หว้า ชี้เหล็ก หาดเลื้อยเหี่ยว ชันทองพยาบาท และพืชสมุนไพร เช่น เปราะหอม รากสามสิบ กระเจียวป่า ย่านาง กระตังลิง หนอนตายอยาก เป็นต้น ในพื้นที่อนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้พัฒนาศูนย์เรียนรู้หนองขวาง เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ โดยข้อมูลที่ได้รับจะนำไปจัดทำเป็นฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ เพื่อเป็นประโยชน์ด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในภาพรวมของพื้นที่ รายงานการสำรวจฉบับนี้ ได้ดำเนินการสำรวจตามแนวทางที่ โดยการ วางแปลงตัวอย่างสำรวจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ ที่ตั้ง และการใช้ประโยชน์จากพืช เพื่อเป็นฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าอนุรักษ์และเพื่อเป็นประโยชน์ด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในภาพรวมของศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(1)
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์โครงการ	2
พื้นที่ดำเนินโครงการ	2
กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ	2
ตัวชี้วัดของโครงการ	3
วิธีการดำเนินการ	4
สถานที่ดำเนินการ	5
งบประมาณ	5
กำหนดการอบรมโครงการ การปกป้องทรัพยากรพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช	9
ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่	12
ผลการดำเนินงาน	15
ผลการสำรวจพรรณไม้ในโครงการ	19
ภาคผนวก	21

โครงการสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ของหน่วยงาน
ที่ร่วมสนองพระราชดำริ ปีงบประมาณ 2566 ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)
หน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1. ชื่อโครงการ : การปกป้องทรัพยากรพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์เรียนรู้หนองขวางตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2. หลักการและเหตุผล

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพื้นที่ศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลพรสำราญ อำเภอบัวชุม จังหวัดบุรีรัมย์ ประมาณ 200 ไร่ โดยในอดีตที่ผ่านมาป่าแห่งนี้มีความอุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด ทั้งไม้พุ่มและไม้ยืน และเป็นแหล่งอาหารของชุมชน โดยเฉพาะในฤดูฝนจะมีเห็ดหลากหลายชนิดที่สามารถนำมารับประทานได้ แต่ปัจจุบันได้มีชาวบ้านบางกลุ่มได้เข้ามาตัดไม้ไปทำฟืนและใช้ประโยชน์อย่างอื่น ทำให้ต้นไม้บางชนิดที่เป็นไม้ยืนต้น และมีอายุหลายปีถูกตัดไป เช่น ไม้ประดู่ ไม้แดง ไม้หนาม และไม้มะค่าแต่ เป็นต้น หรือพืชสมุนไพรบางชนิดเริ่มลดลง เช่น รากสามสิบ หนอนตายยาก กระเจียว ย่านาง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการศึกษาทางด้านนิเวศวิทยาและความหลากหลายของป่าค่อนข้างมีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากไม่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการมากนัก และขาดบุคลากรที่จะทำการสำรวจเพื่อจัดเก็บข้อมูลและอนุรักษ์พรรณไม้ นอกจากนั้นในการศึกษาที่ผ่านมา มีเพียงแค่การศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคม พืชตามความแปรผันของปัจจัยสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ยังไม่ได้มีการศึกษาไปถึงลักษณะ (trait) ของพรรณพืชที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม หรือลักษณะที่สามารถส่งผลต่อความสามารถในการเจริญทดแทนในป่าอนุรักษ์ ดังนั้นลักษณะเชิงหน้าที่ของพรรณพืช (plant functional trait) จึงได้ถูกนำเสนอให้ใช้ สำหรับการศึกษาเชิงลึกถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เนื่องจากลักษณะเชิงหน้าที่ของพรรณพืชเป็นลักษณะทางกายภาพวิทยา (morphology) ลักษณะทางสรีรวิทยา (physiology) และ ชีวลักษณะวิทยา (phenology) ที่บ่งบอกถึงการใช้ทรัพยากรทางนิเวศวิทยา รวมถึงการแสดงออกของพรรณพืชแต่ละชนิดต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผล กระทบต่อระดับของการบริโภค (trophic levels) และคุณลักษณะของระบบนิเวศ (Kattge et al., 2011) นอกจากนั้นลักษณะเชิงหน้าที่ของพรรณพืชมักถูกใช้ในการค้นหาชนิดพรรณไม้ที่มีศักยภาพ ในการฟื้นฟูหรือการสืบต่อพันธุ์ตามธรรมชาติ (McGill et al., 2006) ความแปรผันของลักษณะเชิงหน้าที่ของพรรณพืชแต่ละชนิดในสังคม ยังบ่งบอกถึงอิทธิพลของ กระบวนการกรองโดยปัจจัยสิ่งแวดล้อม (environment filtering) ด้านโครงสร้างและความหลากหลายทางนิเวศวิทยาของสังคมนั้น ๆ (Paine et al., 2011) ส่งผลให้สังคมพืชมีความแตกต่างกันภายใต้ปัจจัยสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งการศึกษาความแปรผันของลักษณะ เชิงหน้าที่ของพรรณพืชได้รับการยอมรับแล้วว่าสามารถใช้เพื่อการติดตามและตอบปัญหาทาง นิเวศวิทยาได้มากมายโดยไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานและงบประมาณที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการอื่น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้มีนโยบายและกิจกรรมเพื่อพัฒนาป่าในพื้นที่โครงการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง มีการอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์พืชพื้นถิ่น การสำรวจพรรณไม้ การแสดงให้เห็นคุณค่า เพื่อการ

ใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชนรอบศูนย์ฯ มีการแจกพันธุ์ไม้เศรษฐกิจเพื่อให้ชาวบ้านนำไปปลูกในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งชาวบ้านบางส่วนมีข้อเสนอแนะว่าเพื่อเป็นการลดการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ควรที่จะมีการอบรมและสร้างอาชีพให้กับชุมชน เช่น การเพาะเห็ด และการปลูกต้นไม้เพิ่ม เพื่อให้ระบบนิเวศกลับคืนสู่สมดุล จะทำให้เกิดการปกปักรักษาในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ จึงได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชนหลายประการเพื่อพัฒนาป่าในพื้นที่โครงการอนุรักษ์ ได้แก่ การทำทางเดินเท้าเพื่อเป็นการศึกษาข้อมูลและระบบนิเวศวิทยาของพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ จัดทำป้ายชื่อต้นไม้พร้อมทั้งรายละเอียดที่สำคัญ ตลอดจนการดูแลพันธุ์ไม้ประจำถิ่น ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะช่วยให้ผู้ที่มีส่วนร่วมและประชาชนทั่วไป ตระหนัก เข้าใจ และเห็นคุณค่าของป่า ในพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และระดับประเทศต่อไป

3.วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)
2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน
3. เพื่อให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน และเกิดแนวปฏิบัติของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยรวม

4.พื้นที่ดำเนินโครงการ (ชุมชน หมู่บ้าน/พื้นที่เป้าหมาย)

พื้นที่ตำบลพรสำราญ อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์และศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหนองมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

5. กิจกรรมและเป้าหมายของโครงการ

5.1 กิจกรรมของโครงการ

- 5.1.1 การประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจถึงหลักการของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ทั้งในระดับหน่วยงานราชการและภาคประชาชน
- 5.1.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือรวมใจรักชาติรักษาทรัพยากรในพื้นที่ปกปักรักษาพันธุกรรมพืชและการปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า โดยร่วมกันออกแบบระบบการบริหารจัดการพื้นที่ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)

5.2 เป้าหมายของโครงการ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นเกษตรกรในชุมชนพื้นที่ตำบลพรสำราญ ประกอบด้วย เกษตรกร ผู้นำหมู่บ้าน ครู นักเรียน และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จำนวน 150 คน จะได้รับการพัฒนาและเข้าใจหลักการดำเนินงานโครงการพระราชดำริฯ ดังนี้

- 5.2.1 หน่วยงานในพื้นที่ เข้าใจถึงหลักการของโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ทั้งในระดับหน่วยงานราชการและภาคประชาชน
- 5.2.2 เกิดเครือข่ายความร่วมมือรวมใจรักชาติรักษาทรัพยากรในพื้นที่ปกปักรักษาพันธุกรรมพืชและการปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า โดยร่วมกันออกแบบระบบการบริหารจัดการพื้นที่ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ

วิธีการดำเนินการ

กิจกรรม ของโครงการ	วิธีดำเนินการ	การประเมินผล
1. การประสานงานกับ หน่วยงานในพื้นที่ เพื่อสร้าง ความเข้าใจถึงหลักการของ โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ทั้งในระดับ หน่วยงานราชการและภาค ประชาชน	- ประสานงานกับผู้นำชุมชน เพื่อเชิญชวน เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมรับฟังข้อมูล ความรู้ และแนวทางด้านการอนุรักษ์และการใช้ ประโยชน์ที่ยั่งยืนของพืชพื้นถิ่น - ร่วมกันออกแบบระบบการบริหารจัดการพื้นที่ ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอัน เนื่องมาจากพระราชดำริฯ	ร้อยละความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมอบรม
2. สร้างเครือข่ายความ ร่วมมือรวมใจรักษาทรัพยากร ในพื้นที่โดยการเพาะพันธุ์กล้า ไม้เพื่อปลูกทดแทนพืช พื้นเมือง	การสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ป่า โดยร่วมกันเพาะกล้าไม้แบบมี ส่วนร่วม และจัดกิจกรรมปลูกไม้ในวันสำคัญ	ร้อยละความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมอบรม
3. การเพิ่มอาสาสมัครและ ถ่ายทอดความรู้การปลูก รักษาทรัพยากร ในระดับหมู่บ้าน ที่อยู่รอบ ๆ พื้นที่ปกป กพันธุกรรมพืช เนื่องมาจาก พระราชดำริฯ (อพ.สธ.)	จัดอาสาสมัครหมู่บ้านเพื่อทำหน้าที่ปลูก รักษาทรัพยากร ในพื้นที่ปกปกพันธุกรรมพืช โดยการขยายขอบเขตการอบรมเพื่อปลูก จิตสำนึกให้กับเยาวชนในการดูแลรักษาป่า	จำนวนยุวชนอาสาที่ เพิ่มขึ้น

8.สถานที่ดำเนินการ

- ศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
- ศาลารวมใจ บ้านหนองขวาง บ้านหนองขุนปราบน้อย บ้านหนองขุนปราบใหญ่ บ้านสำโรง และบ้าน
โนนยานาง

9.งบประมาณ

- แหล่งงบประมาณ/แหล่งทุน

☒ ขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

โครงการการบริหารจัดการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) จำนวนเงิน.....200,000.....บาท

☐ ใช้งบประมาณของหน่วยงาน (ระบุแหล่งงบประมาณ)

☐ อื่นๆ (ระบุ)

- งบประมาณ จำนวน 200,000 บาท โดยใช้จ่าย ดังนี้

9.1 กิจกรรมสร้างเครือข่ายความร่วมมือรวมใจรักษาทรัพยากรในพื้นที่ปกปกพันธุกรรมพืชและการ
ปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า งบประมาณ 50,000 บาท

1) ค่าใช้สอย

ค่าจ้างเหมาแรงงาน 2 คน $\times$ 900 บาท $\times$ 4 ครั้ง เป็นเงิน 7,200 บาท

ค่าอาหารกลางวัน 30 คน $\times$ 120 บาท $\times$ 3 ครั้ง เป็นเงิน 10,800 บาท

ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม 30 คน $\times$ 50 บาท $\times$ 3 ครั้ง เป็นเงิน 4,500 บาท

ค่าจ้างทำป้ายโครงการอบรม 1 แผ่น $\times$ 1,000 บาท เป็นเงิน 1,000 บาท

ค่าจ้างทำป้ายโครงการ อพ.สธ. 3 แผ่น $\times$ 1,000 บาท เป็นเงิน 3,000 บาท

ค่าจ้างพิมพ์งาน 1 ชุด 1,000 บาท

ค่าจ้างทำเอกสารประกอบการอบรม 100 ชุด $\times$ 200 บาท เป็นเงิน 20,000 บาท

ค่าจัดทำรูปเล่มรายงาน 5 เล่ม $\times$ 500 บาท เป็นเงิน 2,500 บาท

9.2 กิจกรรมเพาะพันธุ์กล้าไม้เพื่อปลูกทดแทนพืชพื้นเมือง **งบประมาณ 100,000 บาท**

1) ค่าวัสดุ

ค่าอุปกรณ์เพาะพันธุ์กล้าไม้ 100 ชุด $\times$ 400 บาท เป็นเงิน 40,000 บาท

ค่าเมล็ดพันธุ์ไม้เศรษฐกิจ 10,000 บาท

9.3 โครงการจัดอบรมความรู้การปกป้องรักษาทรัพยากรแก่อสาสมัคร ระดับหมู่บ้านที่อยู่รอบ ๆ พื้นที่ปกปักรักษาพันธุ์กรรมพืช **งบประมาณ 50,000 บาท**

1) ค่าใช้สอย

ค่าตอบแทนวิทยากร 1 คน $\times$ 1,200 บาท $\times$ 1 ครั้ง เป็นเงิน 1,200 บาท

ค่าอาหารกลางวัน 30 คน $\times$ 120 บาท $\times$ 3 ครั้ง เป็นเงิน 10,800 บาท

ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม 30 คน $\times$ 50 บาท $\times$ 3 ครั้ง เป็นเงิน 4,500 บาท

ค่าจ้างทำป้ายโครงการอบรม 1 แผ่น $\times$ 1,000 บาท เป็นเงิน 1,000 บาท

ค่าจ้างเหมาพิมพ์รายงานสีและขาวดำ จำนวน 100 หน้า รวม 5,000 บาท

ค่าจ้างเหมาเช่าเล่มรายงาน 5 เล่ม 3,000 บาท

ค่าจ้างทำเอกสารประกอบการอบรม 100 ชุด $\times$ 200 บาท เป็นเงิน 20,000 บาท

ค่าจัดทำรูปเล่มรายงาน 5 เล่ม $\times$ 500 บาท เป็นเงิน 2,500 บาท

2) ค่าวัสดุ

ค่าต้นไม้ 300 ต้น $\times$ 10 บาท เป็นเงิน 3,000 บาท

10. หน่วยงานรับผิดชอบ

ศูนย์เรียนรู้หนองขาวหนองขาวตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอคูเมือง

11. แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	จำนวน หน่วยนับ	วงเงิน (บาท)	ระยะเวลา ดำเนินการ
1. กิจกรรมสร้างเครือข่ายความร่วมมือรวมใจ รักษาทรัพยากรในพื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืชและ การปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ป่า	3 ครั้ง	50,000	เดือนตุลาคม 2565 -พฤษภาคม 2566
2. การเพาะพันธุ์กล้าไม้เศรษฐกิจเชิงพาณิชย์และ สร้างอาชีพด้านการเกษตรในครัวเรือน	2 ครั้ง	100,000	เดือนตุลาคม 2565 -พฤษภาคม 2566
3. โครงการจัดอบรมความรู้การปกปักรักษา ทรัพยากรแก่อสาสมัคร ในพื้นที่ปกปัก พันธุ์กรรมพืช	3 ครั้ง	50,000	เดือนตุลาคม 2565 -พฤษภาคม 2566
รวมทั้งสิ้น		200,000	

* หมายเหตุ แผนการดำเนินกิจกรรมอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

12.แผนการเบิกจ่ายเงิน

กิจกรรมหลัก	รวม งบประมาณ (บาท)	แผนการใช้จ่ายเงิน			
		ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
1. กิจกรรมสร้างเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อรักษา ทรัพยากรในพื้นที่ปกปัก พันธุ์กรรมพืชและการปลูก จิตสำนึกให้กับชุมชนแบบมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า	50,000	50,000	0	0	0
2. การฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการการเพาะพันธุ์กล้า ไม้เศรษฐกิจและจัดกิจกรรม การปลูกป่าเพื่อทดแทนป่าที่ ถูกทำลาย	100,000	50,000	50,000	0	0
3. โครงการอบรมและ ถ่ายทอดความรู้แก่คนใน ชุมชนและกลุ่มอาสาสมัคร ปกปักรักษาทรัพยากร ใน พื้นที่ระดับหมู่บ้านรอบ ๆ พื้นที่ปกปักพันธุ์กรรมพืช	50,000	0	50,000	0	0

13.การติดตามประเมินผล

- 13.1 ติดตามประเมินผลโครงการภายหลังจากการอบรมในแต่ละครั้ง เพื่อนำมาสรุปเป็นภาพรวม
- 13.2 นำเสนอรายงานความก้าวหน้า ตามตารางการนำเสนองาน ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

14.ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนรอบศูนย์การเรียนรู้หนองขวางฯ มีความรู้ด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของพันธุ์พืชในท้องถิ่น
2. เกิดอาชีพในชุมชน ลดการใช้ประโยชน์จากป่าอนุรักษ์ และเป็นการปกป้องทรัพยากรในทางอ้อม
3. เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมหาวิทยาลัยและคนรอบป่าในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ชุมชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของป่า มากกว่าการใช้ประโยชน์ส่วนตน

15. ประเภทกิจกรรม (โปรดเลือกประเภทกิจกรรมโดยกาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐)

F : Frame (กรอบการดำเนินงาน)	A : Activity (กิจกรรม)	สัญลักษณ์
☒ F1 กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร	☒ A1 กิจกรรมปกป้องทรัพยากร	F1A1
	☐ A2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากร	F1A2
	☐ A3 กิจกรรมปลูกรักษาทรัพยากร	F1A3
☐ F2 กรอบการใช้ประโยชน์	☐ A4 กิจกรรมอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากร	F2A4
	☐ A5 กิจกรรมศูนย์ข้อมูลทรัพยากร	F2A5
	☐ A6 กิจกรรมวางแผนพัฒนาทรัพยากร	F2A6
☐ F3 กรอบการสร้างจิตสำนึก	☐ A7 กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร	F3A7
	☐ A8 กิจกรรมพิเศษสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร	F3A8

กำหนดการอบรมโครงการ การปกป้องทรัพยากรพื้นที่โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ระหว่างวันที่ 19 – 25 มีนาคม 2566

วันที่	กิจกรรม
1. กิจกรรมสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมใจรักษาทรัพยากรในพื้นที่ปกป้องพันธุกรรมพืชและการปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า	
วันที่ 20 มีนาคม 2566 เวลา 08.00-09.00 น.	ผู้เข้าร่วมประชุม จากบ้านสำโรง ลงทะเบียน
09.00-10.30 น.	พิธีเปิดโครงการและบรรยายพิเศษ การอนุรักษ์พันธุ์พืชในโครงการ อพ.สธ. ศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง โดย รองศาสตราจารย์ครูปกรณ์ ละเอียดอ่อน ผู้อำนวยการศูนย์ฯ
10.30-10.40 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.50-12.00	บรรยาย ความสำคัญ รูปแบบ วิธีการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	ปฏิบัติการสำรวจและศึกษาการจัดรูปแบบที่เหมาะสมในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและ อาจารย์ ดร.อรุณรัศมี แสงศิลา
14.00-17.00 น.	บรรยาย วิธีการขยายและเพาะพันธุ์พืช ในอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
16.30-17.00 น.	สรุปการอบรม และพิธีปิดโครงการ
วันที่ 21 มีนาคม 2566 เวลา 08.00-09.00 น.	ผู้เข้าร่วมอบรมจากหมู่บ้านพรสำราญ ลงทะเบียน
09.00-10.30 น.	พิธีเปิดโครงการและบรรยายพิเศษ การอนุรักษ์พันธุ์พืชในโครงการ อพ.สธ. ศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง โดย รองศาสตราจารย์ครูปกรณ์ ละเอียดอ่อน ผู้อำนวยการศูนย์ฯ
10.30-10.40 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.50-12.00	บรรยาย ความสำคัญ รูปแบบ วิธีการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	ปฏิบัติการสำรวจและศึกษาการจัดรูปแบบที่เหมาะสมในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและ อาจารย์ ดร.อรุณรัศมี แสงศิลา
14.00-16.30 น.	ฝึกปฏิบัติการศึกษาการขยายและการเพาะพันธุ์พืช ในป่าอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและ อาจารย์ ดร.อรุณรัศมี แสงศิลา
16.30-17.00 น.	สรุปการอบรม และพิธีปิดโครงการ

วันที่ 22 มีนาคม 2566 เวลา 08.00-09.00 น.	ผู้เข้าร่วมอบรมจาก หมู่บ้านหนองขวาง ลงทะเบียน
09.00-10.30 น.	พิธีเปิดโครงการและบรรยายพิเศษ การอนุรักษ์พันธุ์พืชในโครงการ อพ.สธ. ศูนย์บริการการศึกษา หนองขวาง โดย รองศาสตราจารย์ศุภกรณ์ ละเอียดอ่อน ผู้อำนวยการศูนย์ฯ
10.30-10.40 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.50-12.00	บรรยาย ความสำคัญ รูปแบบ วิธีการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	ปฏิบัติการสำรวจและศึกษาการจัดรูปแบบที่เหมาะสมในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและ อาจารย์ ดร.อรุณรัศมี แสงศิลา
14.00-16.30 น.	ปฏิบัติการศึกษาการขยายและการเพาะพันธุ์พืช เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในศูนย์บริการการศึกษาหนองขวาง โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและ อาจารย์ ดร.อรุณรัศมี แสงศิลา
16.30-17.00 น.	สรุปการอบรม และพิธีปิดโครงการ
2. กิจกรรมจัดอบรมเสริมทักษะ/พัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยรอบ เพื่อลดการใช้ประโยชน์จากป่าอนุรักษ์	
วันที่ 23 มีนาคม 2566 เวลา 08.00-09.00 น.	ผู้เข้าร่วมอบรมจากหมู่บ้านสำโรง ลงทะเบียน
09.00-10.30 น.	กิจกรรมระดมสมองแนวทางในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชเพื่อสร้างรายได้แบบยั่งยืน โดย นายไพรัช ชื่นศรี วิทยากรจากเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและ อาจารย์ ดร.อรุณรัศมี แสงศิลา
10.30-10.40 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.40-12.00 น.	กิจกรรมระดมสมองแนวทางในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชเพื่อสร้างรายได้แบบยั่งยืน
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-16.30 น.	บรรยายและฝึกปฏิบัติวิธีการแปรรูปสมุนไพรในท้องถิ่น
16.30-17.00 น.	สรุปผลและปิดการอบรม
วันที่ มีนาคม 2566 เวลา 08.00-09.00 น.	ผู้เข้าร่วมอบรมจากบ้านพรสำราญและหนองขวาง ลงทะเบียน
09.00-10.30 น.	กิจกรรมระดมสมองแนวทางในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชเพื่อสร้างรายได้แบบยั่งยืน
10.30-10.40 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.40-12.00 น.	กิจกรรมระดมสมองแนวทางในการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชเพื่อสร้างรายได้แบบยั่งยืน
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-16.30 น.	บรรยายและฝึกปฏิบัติวิธีการแปรรูปสมุนไพรในท้องถิ่น
16.30-17.00 น.	สรุปผลและปิดการอบรม

3. กิจกรรมการอบรมถ่ายทอดความรู้แก่อาสาสมัครเพื่ออนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	
วันที่ 25 มีนาคม 2566 เวลา 08.00-09.00 น.	ผู้เข้าร่วมอบรมจากบ้านสำโรง พระสำราญและหนองขวาง ลงทะเบียน
09.00-10.30 น.	บรรยายหน้าที่อาสาสมัครในอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
10.30-10.40 น.	พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.40-12.00 น.	บรรยายวิธีการเขียนรายงานสถานการณ์ในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช
12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00-16.30 น.	บรรยายวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อขยายผลในการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชแก่เยาวชน
16.30-17.00 น.	สรุปผลและปิดการอบรม

ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่

1. ข้อมูลด้านกายภาพ

ศูนย์เรียนรู้หนองขวางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ประมาณ 500 ไร่ และมีพื้นที่ป่าธรรมชาติประมาณ 200 ไร่ ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 15 ลิปดาเหนือ กับ 15 องศา 45 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 102 องศา 30 ลิปดาตะวันออก กับ 103 องศา 45 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 385 กิโลเมตร ทางรถไฟประมาณ 376 กิโลเมตร

2. อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับพื้นที่ของประชาชน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2074 และที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลพรสำราญ

ทิศใต้ ติดต่อกับทางหลวงชนบท บร หมายเลข 4072 และพื้นที่ของโรงเรียนมัธยมพรสำราญ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับพื้นที่ประชาชนตามแนวเขตอำเภอคูเมืองและลำปลายมาศ

3. ลักษณะดิน ลักษณะดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วนปนทรายถึงทรายจัด มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและง่ายต่อการชะล้างพังทลาย ซึ่งลักษณะดินในจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ดังนี้ 1) กลุ่มนาดิน ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 30 ของพื้นที่จังหวัด ครอบคลุมกลางเป็นแนวยาวไปตอนใต้ แยกเป็นศูนย์สมบัติของดินได้เป็น 2 ชนิด คือ

3.1 กลุ่มดินนาทั่วไป ครอบคลุมพื้นที่อำเภอกระสัง ประโคนชัย ลำปลายมาศ นางรอง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ พุทไธสง และอำเภอสตึก

3.2 กลุ่มดินนาดี ส่วนใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ทางทิศเหนือของจังหวัด บริเวณลุ่มน้ำมูล ในท้องที่อำเภอพุทไธสงและอำเภอสตึก

3.3 กลุ่มดินไร่ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่จังหวัด กระจายกระจายบริเวณทิศใต้ ท้องที่อำเภอบ้านกรวด ละหานทราย ปะคำ นางรอง หนองกี่ ลำปลายมาศ พุทไธสง สตึก และอำเภอกระสัง ประกอบด้วย ดินไร้ต้น และดินไร่ทราย 3) กลุ่มดินคละ ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 20 ของจังหวัดอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัดแยกเป็นกลุ่มย่อยได้ ดังนี้

1) กลุ่มดินไร่ทั่วไปคละกับดินนาทั่วไป

2) กลุ่มนาไร่ทั่วไปคละกับดินนาดี พื้นที่อำเภอลำปลายมาศ หนองหงส์ คูเมือง และอำเภอเมืองบุรีรัมย์

3) พื้นที่ภูเขาสูง ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 10 ของจังหวัด

3.4 ดินเค็ม จังหวัดบุรีรัมย์มีดินเค็ม 2 ระดับ คือ

1) ดินเค็มน้อย มีประมาณ 144,076 ไร่ ร้อยละ 48 ของพื้นที่นา อยู่บริเวณอำเภอพุทไธสง นาโพธิ์ คูเมือง และสตึก

2) ดินเค็มปานกลางประมาณ 79,748 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15 ของพื้นที่นาอยู่ในอำเภอพุทไธสง

ลักษณะภูมิอากาศ

จัดอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน (Tropical Savanna Climate : Aw) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เขตภูมิอากาศแบบสวันนา(Savanna Climate) ซึ่งเป็นลักษณะอากาศที่มีฤดูแล้งสลับฤดูฝนอย่างเด่นชัด โดยรวมแล้วจังหวัดบุรีรัมย์มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี 75 เปอร์เซ็นต์ ลักษณะอากาศเช่นนี้เกิดขึ้นเนื่องจากจังหวัดบุรีรัมย์ตั้งอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงสามารถแบ่งฤดูกาลออกได้เป็น 3 ฤดู ได้แก่

- ฤดูฝน (Rain Season) เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดนำความชื้นจากทะเลอันดามัน และอ่าวไทยเข้ามาปกคลุม และมีอิทธิพลของร่องความกดอากาศต่ำหรือร่องมรสุม (International Tropical Convergence Zone : ITCZ or Monsoon Trough) พาดผ่าน ทำให้เริ่มมีฝนตกชุกตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไปจนถึง กลางเดือนมิถุนายน หลังจากนั้นไปจนถึงกลางเดือนกรกฎาคมฝนจะลดน้อยลงมากบางวันอาจไม่มีฝนตกเลย เรียกระยะนี้ว่าระยะ

ฝนทิ้งช่วง (Dry Spell) เนื่องจากร่องความกดอากาศต่ำหรือร่องมรสุมได้เคลื่อนตัวขึ้นไปพาดผ่านตอนบน ของประเทศลาว ประเทศเวียดนาม และประเทศจีนตอนใต้ สำหรับในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายนฝนจะ กลับมาตกชุกอีกครั้งหนึ่งเนื่องจากร่องความกดอากาศต่ำหรือร่องมรสุมได้เคลื่อนตัวลงมาพาดผ่านภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในฤดูนี้มักมีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวจากทะเลจีนใต้เข้ามามีอิทธิพล ต่อภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เฉลี่ยปีละ 1-3 ลูกจากสถิติภูมิอากาศจังหวัดบุรีรัมย์ของกรมอุตุนิยมวิทยา พบว่า ฝนตกชุกมากที่สุดคือเดือนกันยายนวัดปริมาณฝนรวมเฉลี่ยได้ 245.4 มิลลิเมตร รองลงมาคือเดือนสิงหาคม โดยวัด ปริมาณฝนรวมเฉลี่ยได้ 178.0 มิลลิเมตร ปริมาณฝนรวมเฉลี่ยทั้งปี เท่ากับ 1,199.2 มิลลิเมตร

- **ฤดูหนาว** (Winter Season) เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ในฤดูนี้ จังหวัดบุรีรัมย์ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมที่พัดออกจากความกดอากาศสูงหรือ มวลอากาศเย็นจากประเทศจีน มีลักษณะอากาศเย็นและแห้ง ความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นจะแผ่ปกคลุม ตลอดฤดู อุณหภูมิจะลดต่ำลงทำให้มีอากาศหนาวเย็นโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับกำลังและขนาดของมวลอากาศเย็น นั้น จากสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยา พบว่า อากาศหนาวเย็นที่สุดอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม วัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 13.4°ซ และ 13.0°ซ ตามลำดับ อุณหภูมิต่ำที่สุดที่วัดได้เท่ากับ 7.8°ซ ในเดือน ธันวาคม ในฤดูนี้มักประสบปัญหาภัยแล้งเนื่องจากมีฝนลดน้อยลงอย่างมากจนถึงระดับไม่มีฝนตกในฤดูนี้อาจมี คลื่น กระแสลมตะวันตกเคลื่อนตัวมาจากประเทศพม่าผ่านภาคเหนือของประเทศไทยเข้ามามีอิทธิพลต่อภาค ตะวันออกเฉียงเหนือได้ ซึ่งอาจทำให้มีฝนฟ้าคะนองเกิดขึ้นได้ แต่ปริมาณฝนจะไม่มากนัก

- **ฤดูร้อน** (Summer Season) เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือน พฤษภาคม ลมที่พัดปกคลุมในฤดูนี้ส่วนใหญ่เป็นลมใต้และลมตะวันตก และมักจะมีหย่อมความกดอากาศต่ำ เนื่องจากความร้อน (Heat Low) ปกคลุมตลอดฤดู ทำให้มีอากาศร้อนโดยทั่วไป บางวันมีอากาศร้อนจัด สามารถวัดอุณหภูมิได้สูงถึง 41°ซ ขึ้นไป จากสถิติภูมิอากาศของกรมอุตุนิยมวิทยาของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มี อากาศร้อนมากที่สุด อุณหภูมิสูงที่สุดที่เคยวัดได้ 41.8°ซ ค่าเฉลี่ยที่ 41.8°ซ ในฤดูนี้จะมีบางช่วงที่มีมวลอากาศ เย็นจากประเทศจีนแผ่ลงมาจะเกิดการปะทะกับมวลอากาศร้อนที่ปกคลุมอยู่ก่อน แล้ว ทำให้เกิดพายุฝนฟ้า คะนอง ลมกระโชกแรง บางครั้งมีลูกเห็บตกเกิดขึ้นด้วย เราเรียกพายุชนิดนี้ว่า พายุฤดูร้อน (Summer Storm) ฝนที่ตกลงมาในฤดูนี้ยังมีปริมาณน้อยมากไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก

ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ป่าไม้ ในศูนย์การเรียนรู้หนองขวาง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ป่าไม้เบญจพรรณ มีสภาพเป็นป่า โปรง หรือป่าโคก มีพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ประมาณ 5 – 6 % ของพื้นที่ ได้แก่ ไม้ยาง ไม้มะค่า ไม้แดง ไม้ ตะเคียน ไม้เต็ง สะเดา กระเจียว เปราะหอม ย่านาง หมากรเฒ่า เพ็ก ตั้ว เป็นต้น ซึ่งเป็นไม้ที่เจริญเติบโตได้ดีกับ ลักษณะดินจะเป็นดินทรายหรือ ดินทรายน้ำจืด มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ **ชั้นดินพื้นส่วนใหญ่เป็นหิน ทรายซึ่งจัดอยู่ในลำดับหินชุดโคราช (Korat series)**

ผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนการทำงาน

1. การประชุมเพื่อประสานงานกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมกันเพาะกล้าไม้ เพื่อนำไปปลูกในป่าอนุรักษ์ตามโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)

2. การปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรในพื้นที่ปกปักพันธุกรรมพืชและการปลูกจิตสำนึกให้กับชุมชนแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า โดยร่วมกันออกแบบระบบการบริหารจัดการพื้นที่ ในโครงการ

3. จัดหาอาสาสมัครสำรวจพรรณไม้ ในพื้นที่ปกปักษ์พันธุ์กรมพืชการสำรวจพรรณไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ศูนย์ฯ หนองขวาง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 การคัดเลือกแปลงสำรวจพรรณพืช คัดเลือกพื้นที่วางแปลงตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของระบบนิเวศป่าไม้ที่สำคัญของเขตอนุรักษ์

3.1.1 ใช้ขนาดแปลงตัวอย่างที่เหมาะสมโดยใช้เทคนิคความสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่ชนิด (Species Area Curve) เริ่มจากแปลง 10x10 เมตร และทำการเพิ่มขนาดด้านละ 10 เมตร ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะไม่พบพืช ชนิดใหม่ในแปลงตัวอย่าง ยกตัวอย่างขนาดที่เหมาะสมสำหรับป่าบางประเภท ได้แก่

- ป่าเต็งรัง 30x30 เมตร
- ป่าดิบแล้ง 60x60 เมตร

แต่โดยส่วนมากนิยมวางแปลงตัวอย่าง ขนาด 100x100 เมตร หรือ 1 เฮกตาร์

3.2 การคัดเลือกพื้นที่วางแปลงตัวอย่าง ให้พิจารณาเลือกพื้นที่ที่เป็นตัวแทนของระบบนิเวศป่า ของเขตอนุรักษ์ และสามารถเข้าถึงได้ จำนวนแปลงตัวอย่างอาจขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่แต่ไม่ควรน้อยกว่า 4 แปลงต่อหนึ่งประเภทป่า เพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปใช้คำนวณทางสถิติได้ (แปลงตัวอย่างไม่น้อยกว่า 4 ซ้ำ)

3.3 อุปกรณ์การวางแปลงสำรวจและเก็บข้อมูลพรรณไม้

3.3.1 เทปวัดขนาด 50 เมตร จำนวน 1 ตลับ

3.3.2 เชือกวางแปลงขนาด 10 เมตร จำนวน 2 เส้น

3.2.3 เชือกฟางสำหรับชิงรูปแปลง

3.3.4 แท็กอลูมิเนียมติดหมายเลข

332.5 ค้อน ตะปู

3.3.6 อุปกรณ์เก็บข้อมูลอื่น ๆ เช่น สายวัดต้นไม้ อุปกรณ์วัดความสูง ดินสอ กระดาษ

บันทึก

4. การบันทึกข้อมูล

ทำขณะเดินเก็บตัวอย่างพรรณไม้และระหว่างอัดพรรณไม้ข้อมูลที่ได้จะนำไปกรอกลง ในป้ายบันทึกข้อมูล ซึ่งติดบนกระดาษติดพรรณไม้ตรงมุมขวาด้านล่าง การบันทึกควรใช้ข้อความสั้น ๆ แต่ เข้าใจง่าย และควรฝึกหัดใช้อักษรย่อที่เป็นที่นิยมใช้เป็นการย่นเวลาในการบันทึก สมุดบันทึกต้องมีหมายเลข ตรงกันกับหมายเลขที่ผูกพรรณไม้ไว้ เพื่อป้องกันการสับสนในกรณีที่เก็บพรรณไม้เป็นจำนวนมาก ๆ ในแต่ละ วัน ข้อมูลที่บันทึกเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถตรวจหาได้จากตัวอย่างพรรณไม้แห้งที่ติดบนกระดาษ แต่มีความ จำเป็นต้องทราบสำหรับผู้ตรวจหาชื่อของพรรณไม้ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องบันทึก รูปร่างของใบ ชนิดของใบ หรือสิ่งอื่นใดที่สามารถตรวจหาได้จากตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ข้อมูลที่จำเป็นต้องทราบมีดังนี้

4.1 ถิ่นฐาน (locality) ของพรรณไม้แต่ละชนิด ควรจะบอกให้ละเอียดที่สุด ถิ่นฐานของพรรณไม้แต่ละชนิดที่ จดบันทึกเมื่อเก็บพรรณไม้ชนิดเดียวกันได้ตามที่ต่าง ๆ กัน ย่อมทำให้ทราบถึงการกระจายพันธุ์ของพรรณไม้ ชนิดนั้น ๆ และยังเป็นประโยชน์ในกรณีที่ต้องการตัวอย่างสวดมาศึกษาหรือวิจัยในสาขาอื่น ๆ ก็ สามารถทราบ ได้ว่าจะหาได้จากแหล่งใด

4.2 ลักษณะ (habit) พรรณไม้แต่ละชนิดจะมีลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นลักษณะประจำตัวที่ไม่มีการ เปลี่ยนแปลง เช่น ไม้ล้มลุก (herb) ไม้พุ่ม (shrub) ไม้ต้น (tree) และไม้เลื้อย (climber) ก่อนที่จะเก็บ ควร ดูก่อนว่าพรรณไม้ที่เก็บมีลักษณะแบบใด สำหรับพวกที่มีขนาดใหญ่จนไม่สามารถเก็บตัวอย่างทั้งต้นได้ ให้ บันทึกความสูงของต้น ลักษณะของเรือนยอด เปลือกไม้ พูพอน (buttress) เนื้อไม้ เป็นต้น

4.3 ที่อาศัย (habitat) คือ สภาพตามธรรมชาติที่พรรณไม้ขึ้นอยู่นอกจากจะดูว่าขึ้นบนดิน บน ก้อน หิน ในน้ำหรือเกาะอยู่กับต้นไม้อื่นแล้ว ต้องบันทึกรายละเอียดของสิ่งแวดล้อมที่พรรณไม้ขึ้นอยู่ เช่น สภาพแวดล้อมเป็นป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าผลัดใบ ป่าหญ้า ขึ้นอยู่ในกลางแจ้งหรือที่ร่ม ริมลำธาร หรือเชิงเขา เป็นต้น นอกจากนี้ควรบันทึกลักษณะของดิน (ดินลูกรัง ดินทราย ดินเหนียวหรือดินโคลน) ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน ซึ่งมีความสำคัญในกรณีเก็บพรรณไม้ตัวอย่างไปปลูกเพื่อทำการศึกษาต่อ

4.4 ชื่อพื้นเมือง (local name) เวลาที่ออกเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในถิ่นฐานที่ต้องมีคนนำทาง ควร เลือกคนที่รู้จักชื่อพื้นเมืองของต้นไม้ซึ่งมักจะเป็นหมอกกลางบ้าน เพื่อนำมาใช้ประกอบกับชื่อวิทยาศาสตร์

4.5 ประโยชน์ นอกจากจะถามชื่อพื้นเมืองจากคนนำทางแล้วควรถามถึงประโยชน์ของพรรณไม้แต่ละ ชนิดด้วย เช่น เป็นอาหารของคนหรือสัตว์รักษารโรค หรือมีการใช้ประโยชน์เนื้อไม้ เป็นต้น

4.6 ข้อมูลเกี่ยวกับ สี กลิ่น รส ขนาด โครงร่าง (texture) และโครงสร้างของดอก ใบ และผล การมี ยาง ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของพรรณไม้ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่สามารถสังเกตได้จากตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ควรบันทึกให้ละเอียด

5. ประชุมกลุ่มเพื่อทบทวนการทำงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในครั้งต่อไป และสรุปโครงการ

ผลการสำรวจพรรณไม้ในโครงการ

การบันทึกและสรุปข้อมูลพรรณไม้ตามลักษณะวิสัย ชนิด จำนวน ในพื้นที่ในป่าอนุรักษ์ศูนย์การเรียนรู้
หนองขวางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในตารางบันทึกผล

ตารางบันทึกองค์ประกอบชนิดพันธุ์และความหลากหลายชนิดของพรรณพืชในพื้นที่

ที่	Family name	Scientific name	Local name
1	Dipterocarpaceae	<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Blume	เต็ง
2	Ebenaceae	<i>Diospyros mollis</i> Griff.	มะเกลือ
3	Fabaceae- Caesalpinioideae	<i>Senna garrettiana</i> (Craib) Irwin & Barneby	ขี้เหล็กป่า
4	Moraceae	<i>Artocarpus lacucha</i> Roxb.	มะหาด
5	Irvingiaceae	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex A. W. Benn	กระบก
6	Ochnaceae	<i>Ochna integerrima</i>	ช้างน้าว
7	Fabaceae	<i>Xylia xylocarpa</i>	แดง
8	Fabaceae	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	ประดู่
9	Opiliaceae	<i>Melientha suavis</i>	ผักหวาน
10	Fabaceae	<i>Albizia lebbeck</i>	พญากษ
11	Phyllanthaceae	<i>Phyllanthus emblica</i>	มะขามป้อม
12	Rhamnaceae	<i>Ziziphus oenopolia</i> (L.) Mill.	เล็บเหยี่ยว
13	Sapindaceae	<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	หวดข่า
14	Sapindaceae	<i>Schleichera oleosa</i> (Lour.) Oken	ตะคร้อ
15	Fabaceae	<i>Senna siamea</i> (Lam.) Irwin & Barneby	ขี้เหล็ก
16	Fabaceae	<i>Tamarindus indica</i> L.	มะขาม
17	Lecythidaceae	<i>Careya arborea</i> Roxb	กระโดน
18	Annonaceae	<i>Polyalthia evecata</i> (Pierre) Finet & Gagnep.	ต้องแล้ง
19	Apocynaceae	<i>Aganonerion polymorphum</i> Pierre ex Spire	ส้มลม
20	Apocynaceae	<i>Ichnocarpus frutescens</i> (L.) W.T.Aiton	เครือชูด
21	Bignoniaceae	<i>Millingtonia hortensis</i> Linn.f.	ก้านทอง
22	Fabaceae	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq.	แต้
23	Fabaceae	<i>Acacia auriculiformis</i> A. Cunn. ex Benth.	กระถินณรงค์

XXX

ที่	Family name	Scientific name	Local name
24	Fabaceae	<i>Abrus precatorius</i> L.	бакหล้าตาแดง
25	Zingiberaceae	<i>Kaempferia galanga</i> L.	เปราะหอม
26	Zingiberaceae	<i>Curcuma sessilis</i>	กระเจียวป่า
27	Asparagaceae	<i>Asparagus racemosus</i> Willd.	รากสามสิบ

28	Rubiaceae	<i>Pavetta indica</i> L.	เข็มป่า
29	Passifloraceae	<i>Adenia viridiflora</i> Craib	ผักสาบ
30	Stemonaceae	<i>Stemona collinsiae</i>	หนอนตายหยาก
31			หมากเมา

16. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงองค์ประกอบชนิด และความหลากหลายของลักษณะเชิงหน้าที่ของพรรณไม้ต้น ที่ปรากฏในพื้นที่ป่าศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหนองขวาง อำเภอกูดึงเมือง ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงความหลากหลายของพรรณไม้ต้นที่เกิดขึ้นในพื้นที่ป่า
2. ทราบถึงอิทธิพลของความแปรผันปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อองค์ประกอบชนิด และ ลักษณะเชิงหน้าที่ของพรรณไม้ต้นที่ขึ้นเจริญทดแทนในพื้นที่ป่า อันจะนำไปสู่การเกิดองค์ ความรู้ใหม่ที่สามารถคัดเลือกพรรณไม้ต้นที่เหมาะสมสำหรับการปลูกฟื้นฟู ในพื้นที่ป่า หรือแม้แต่การปลูกเพื่อฟื้นฟูป่าในสภาพพื้นที่ ๆ มีลักษณะทางกายภาพของปัจจัยแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน
3. ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะเชิงหน้าที่ของพรรณไม้ต้น ซึ่งถือว่าเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้เทคนิคการศึกษานี้ในสภาพป่าอื่น ๆ ที่มีลักษณะแตกต่างออกไปจากพื้นที่ป่าให้กว้างขวางต่อไป
4. เกษตรกรและนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจการอนุรักษ์อนุรักษ์พื้นที่ป่าอนุรักษ์ ศูนย์ฯ หนองขวาง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ภาคผนวก

ข้อมูลลักษณะพืชบางชนิดที่พบในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของศูนย์เรียนรู้หนองขวาง

เปราะหอม

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Kaempferia galanga*

ชื่อท้องถิ่น : ว่านตีนดิน

ชื่อไทย : เปราะหอม

ชื่อวงศ์: Zingiberaceae

ลักษณะ

เป็นไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นเป็นเหง้าใต้ดินมีรากสะสมอาหาร ใบเดี่ยวแทงขึ้นมาจากเหง้า ไม่มีก้านใบ ใบอยู่ใกล้พื้นดิน มักมีเพียง 2 ใบ ท้องใบมีขน ใบกลมแผ่ออกตามแนวข้าง ช่อดอกออกระหว่างใบทั้งสอง ไม่มีก้านช่อดอก ริวประดับรูปใบหอก ดอกสีชมพูอ่อนหรือขาว มีจุดสีม่วง

สรรพคุณ

ตำรายาไทย หัวใต้ดิน รสเผ็ดขม สมุสรีระเด็ก แก่หวัดคัดจมูก รับประทานขับลมในลำไส้ แก้เสมหะ เจริญไฟธาตุ แก้ท้องอืด แก้โลหิตซึ่งเจือด้วยลมพิษ

สะเดา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Azadirachta indica*

ชื่อท้องถิ่น : สะเดา

ชื่อไทย : สะเดา

ชื่อวงศ์ : MELIACEAE

ลักษณะ ต้นสะเดา จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางไปจนถึงขนาดใหญ่ เรือนยอดทรงพุ่มหนาที่บดลัดทั้งปี เปลือกของลำต้นมีสีน้ำตาลเทาหรือน้ำตาลปนดำ สะเดาจะมีใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว โคนใบเบี้ยว ส่วนปลายใบเรียงตัวสลับกัน

สรรพคุณ

ช่วยย่อยอาหาร ใช้แก้ไข้ และใช้พอกฝีบรรเทาอาการอักเสบหรือปวดบวม ช่วยปรับสมดุลในน้ำเหลือง ช่วยเจริญอาหาร รักษาแผลพุพองและช่วยย่อยอาหารหรือบำรุงชาติต่าง ๆ บรรเทาอาการเลือดกำเดาไหล แก้คันคอ บำรุงธาตุไฟและแก้โรคริดสีดวง

ตีนชุน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cratoxylum formosum*

ชื่อท้องถิ่น : ตีนชุน

ชื่อไทย : ตีนชุน

ชื่อวงศ์: Guttiferae

ลักษณะ

ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ผลัดใบ (deciduous) กิ่งอ่อน ใบอ่อนและช่อดอกอ่อนมีขนนุ่มทั่วไป เปลือกมีสีน้ำตาลอมดำ แตกเป็นเกล็ด เปลือกในสีน้ำตาลเหลืองและมีน้ำยางสีเหลืองปนแดง ใบเดี่ยวรูปรีหรือรูปขอบขนาน ดอกสีชมพูอ่อน ผลเป็นผลแห้งแก่แล้วแตกกลางพู

สรรพคุณ

ช่วยขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะขัด แก้ปวดท้อง แก้ธาตุพิการ แก้คัน ช่วยสมานแผล ช่วยห้ามเลือด แก้เจ็บท้อง แก้โรคผิวหนังบางชนิด

ชันทองพญาบาท

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Suregada multiflora*

ชื่อท้องถิ่น : ชันทองพญาบาท

ชื่อไทย : ชันทองพญาบาท

ชื่อวงศ์: Euphorbiaceae

ลักษณะ

ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ทรงพุ่มแน่นทึบ ลำต้นตรง กิ่งก้านอ่อน กิ่งห้อยลง กิ่งมีขนรูปดาว เปลือกต้นสีน้ำตาลแก่ ผิวบางเรียบ เนื้อไม้สีขาว ใบ เป็นใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานแกมรูปหอกเนื้อใบหนาที่ปลาย เหนียว หลังใบเรียบลื่นเป็นมัน ท้องใบเรียบสีอ่อนกว่า ฐานใบรูปหัวใจ ปลายใบเป็นติ่งยาว ขอบใบจักฟันเลื่อย ไม่มีขน มีต่อมใสๆ ขนาดเล็ก

สรรพคุณ

รสเมาเบื่อร้อน แก้ลม แก้ประดง แก้พิษในกระดุก แก้โรคผิวหนัง รักษาแผลเลือดเสีย เปลือกต้น รสเมาเบื่อ แก้โรคตับพิการ แก้ปอดพิการ แก้ลมเป็นพิษ แก้โรคผิวหนัง แก้กลากเกลื้อน รักษา มะเร็ง รักษา มะเร็งคุด เป็นยาถ่าย เป็นยาระบาย เป็นยาบำรุงเหงือก แก้เหงือกอักเสบ ทำให้เหงือกแข็งแรง

กะไฉลิ่ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Bauhinia scandens* L.

ชื่อท้องถิ่น : กระไฉลิ่ง

ชื่อไทย : กระไฉลิ่ง

ชื่อวงศ์: FABACEAE

ลักษณะ

จัดเป็นพรรณไม้เถาเนื้อแข็งผลัดใบขนาดใหญ่ มีมือเกาะ มักขึ้นพาดพันตามเรือนยอดของต้นไม้อื่นไปได้ไกล เถาแก่มีลักษณะแข็ง เหนียว แบน โค้งไปมาเป็นลอนสม่ำเสมอ

สรรพคุณ

เถามีรสเบื่อเมา มีสรรพคุณเป็นยาแก้พิษทั้งปวง (กะจำนวนพอประมาณใช้ต้มกับน้ำดื่ม) แก้พิษฝี แก้ไข้ตัวร้อน ขับเหงื่อแก้พิษไข้ แก้พิษร้อน แก้ร้อนใน แก้ไข้เซื่องซึม แก้พิษโลหิต แก้พิษไข้ทั้งปวง แก้พิษเลือดลม และเป็นยาแก้กระษัย

กำแพงเจ็ดชั้น

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Salacia chinensis*

ชื่อท้องถิ่น : ตาไก่

ชื่อไทย : กำแพงเจ็ดชั้น

ชื่อวงศ์: Celastraceae

ลักษณะ

ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 2-6 เมตร เปลือกลำต้นเรียบสีเทานวล เนื้อไม้มีวงปีสีน้ำตาลแดงเข้มจำนวนหลายชั้นเห็นชัดเจน เรียงซ้อนกันเป็นชั้น 7-9 ชั้น ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม สลับตั้งฉาก แผ่นใบค่อนข้างหนา แผ่นใบรูปวงรี รูปวงรีกว้าง รูปไข่ รูปวงรีแกมใบหอก หรือรูปไข่กลับ กว้าง 2-4 เซนติเมตร ยาว 4-8 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือมน โคนใบสอบ ขอบหยักหยาบๆ หลังใบเรียบเป็นมันสีเขียวเข้ม ท้องใบเรียบ เนื้อใบกรอบ

สรรพคุณ

เนื้อไม้ ต้มน้ำดื่ม แก้โรคไต แก้ก้อนผูก ยาระบาย แก้มติช้ำ ลำต้น แก้ปวดเมื่อย ยาระบาย (เข้ายากับ ยาปะดง ตากวาง ดูกไส คอแลน พาสาน) ขับปัสสาวะ

ตัวเกลี้ยง

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cratoxylum cochinchinense*

ชื่อท้องถิ่น : ซี้ตัว, ตัวใบเลื่อม

ชื่อไทย : ตัวเกลี้ยง

ชื่อวงศ์: Hypericaceae

ลักษณะ

ไม้พุ่มหรือไม้ยืนต้น ขนาดเล็กถึงใหญ่ เปลือกเรียบ หรือแตกเป็นสะเก็ด สีเทาอมน้ำตาล เปลือกต้น ด้านในสีเหลืองอ่อน ลำต้นเปลาตรง มีน้ำยางสีเหลืองแกมแดง มีหนามแหลมยาว แข็งเป็นเนื้อไม้ ออกตามลำต้น ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่กลับ

สรรพคุณ

ผสมลำต้นกำพวดเจ็ดชั้น ต้มน้ำดื่ม แก้กระษัยเส้น เป็นยาระบาย เปลือกต้น ใช้ทำสีย้อม ใบอ่อน และยอดอ่อนมีรสเปรี้ยวค่อนข้างฝาด รับประทานเป็นผักสด ไม้ ใช้เป็นเชื้อเพลิงในการอยู่ไฟ

หมากเม่าหรือมะเม่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Antidesma puncticulatum*

ชื่อท้องถิ่น : หมากเม่า

ชื่อไทย : ข้าวเม่า

ชื่อวงศ์: PHYLLANTHACEAE

ลักษณะ

เป็นไม้ยืนต้นที่มีอายุยืนยาว แตกกิ่งก้านมาก กิ่งแขนงแตกเป็นพุ่มทรงกลม เป็นใบเดี่ยว สีเขียวสด ผิวใบเรียบเป็นมันทั้งสองด้าน ใบออกหนาแน่นเป็นร่มเงาได้เป็นอย่างดี ลักษณะของผลเป็นทรงกลม ผลมีขนาดเล็กและเป็นพวง ผลดิบมีสีเขียวอ่อนหรือสีเขียวเข้ม มีรสเปรี้ยว แต่เมื่อสุกแล้วจะเปลี่ยนเป็นสีแดงและม่วงดำในที่สุด

สรรพคุณ

ช่วยต่อต้านอนุมูลอิสระ ป้องกันมะเร็ง ช่วยขจัดสารพิษออกจากร่างกาย และยังช่วยชะลอความแก่ชรา ช่วยยับยั้งไม่ให้ผนังหลอดเลือดเสื่อมหรือเปราะง่าย ช่วยทำให้เกิดเลือดจับตัวกันน้อยลง

ไผ่เลี้ยง

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Bambusa multiplex* (Lour.) Raeusch. ex Schult.

วงศ์: Poaceae หรือ Gramineae

ลักษณะทั่วไป

ความสูง: 2-3 เมตร

ลำต้น: สูง เส้นผ่าศูนย์กลาง 2-6 เซนติเมตร พุ่มกว้าง 4-6 เมตร ลำกลมและเกลี้ยง สีเขียวเป็นมันและมีขนสีขาวนวลอยู่ตามข้อ

ใบ: แคบเล็ก ปลายแหลม ขอบใบเรียบ ใบแตกออกบริเวณกลางลำ ทำให้อุดเป็นพุ่มอยู่ส่วนยอดของต้น มีใบดกมาก

อัตราการเจริญเติบโต: ปานกลาง

ไผ่เลี้ยง เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนปนทราย มีธาตุอาหารอุดมสมบูรณ์ และมีน้ำให้สม่ำเสมอตลอดทั้งปี ไผ่เลี้ยงก็สามารถออกหน่อไม้นอกฤดู ให้เก็บเกี่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยไม่ต้องรอให้ถึงหน้าฝน

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการ

สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ ตามแบบประเมินสอบถาม ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น จำนวน 30 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละแยกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	9	30.00
หญิง	21	70.00
อายุ		
20-30 ปี	3	10.00
31-40 ปี	4	13.33
41-50 ปี	8	26.67
51ขึ้นไป	15	50.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	22	73.33
มัธยมศึกษา	6	26.67
อนุปริญญา	-	-
ปริญญาตรี	-	-
ประสบการณ์ทำการเกษตร		
ต่ำกว่า 1 ปี	3	10.00
1-3 ปี	5	16.67
4-6 ปี	10	33.33
มากกว่า 6 ปี	12	40.01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 70.จจ รองลงมาเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 30.00 อายุของผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 51 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67 โดยส่วนมากมีระดับการศึกษาประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26.67 และผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่อายุงานมากกว่า 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคืออายุงาน 4– 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 โดยเรียงเป็นไปตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 2 ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.1 การประชาสัมพันธ์โครงการฯ	4.46	0.50	มาก
1.2 ความเหมาะสมของสถานที่	4.60	0.49	มากที่สุด
1.3 ความเหมาะสมของระยะเวลา	4.70	0.46	มากที่สุด
1.4 ความรู้ความสามารถของคณะวิทยากร	4.60	0.49	มากที่สุด
รวม	4.59	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าภาพรวมด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการมีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.59$) ด้านความเหมาะสมของระยะเวลามีค่ามากที่สุด ($\bar{X}=4.70$) รองลงมาคือ ด้านความเหมาะสมของสถานที่และ ความรู้ความสามารถของคณะวิทยากร ($\bar{X}=4.60$)

ตารางที่ 3 ด้านการอำนวยความสะดวก

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
2.1 เอกสารประกอบการฝึกอบรม	4.66	0.47	มากที่สุด
2.2 วัสดุ/อุปกรณ์ในการฝึกอบรม	4.60	0.49	มากที่สุด
2.3 การเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่	4.60	0.47	มากที่สุด
รวม	4.64	0.24	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าภาพรวมด้านการอำนวยความสะดวกมีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$) พิจารณารายด้านพบว่า ด้านเอกสารประกอบการฝึกอบรมมีค่ามากที่สุด ($\bar{X}=4.66$) รองลงมาคือ ด้านวัสดุ/อุปกรณ์ในการฝึกอบรมและ การเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=4.60$)

ตารางที่ 4 ด้านความรู้ความเข้าใจ/ประโยชน์ที่ได้รับ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
3.1 ท่านได้รับความรู้และมีความเข้าใจในกิจกรรมที่ฝึกอบรม	4.60	0.49	มากที่สุด
3.2 ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ไปใช้ได้ อย่างเข้าใจและถูกต้อง	4.63	0.49	มากที่สุด
3.3 ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ได้รับแก่ผู้อื่นที่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้	4.66	0.47	มากที่สุด

3.4 ความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมในครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังของท่าน	4.66	0.47	มากที่สุด
รวม	4.64	0.36	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ภาพรวมด้านความรู้ความเข้าใจ/ประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.64$) พบว่าความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมในครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังของท่าน และท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ได้รับแก่ผู้อื่นที่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$) รองลงมาคือ การนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ไปใช้ได้ อย่างเข้าใจและถูกต้อง ($\bar{X}=4.63$)

ข้อเสนอแนะ

สามารถสรุปข้อเสนอแนะและความพึงพอใจ ความประทับใจ และความภาคภูมิใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ได้ดังนี้

1. ได้ความรู้การอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชและความรู้ต่าง ๆ
2. ได้รับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าและการใช้ประโยชน์จากพืชต่าง ๆ ที่พบในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น
3. อยากให้มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์จัดโครงการและมีกิจกรรมให้กับเกษตรกรในชุมชนทุกปี

แบบประเมินความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจโครงการ

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ☐ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงข้อเดียวและตรงกับ

ความรู้สึก/ความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ข้อมูลทั่วไปเพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ☐ 41-50 ปี ☐ 51 ปี ขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา ☐ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี
4. ประสบการณ์ ☐ ต่ำกว่า 1ปี ☐ 1-3 ปี ☐ 4-6 ปี ☐ มากกว่า 6 ปี

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ					
1.1 การประชาสัมพันธ์โครงการฯ					
1.2 ความเหมาะสมของสถานที่					
1.3 ความเหมาะสมของระยะเวลา					
1.4 ความรู้ความสามารถของคณะวิทยากร					
2. ด้านการอำนวยความสะดวก					
2.1 เอกสารประกอบการฝึกอบรม					
2.2 วัสดุ/อุปกรณ์ในการฝึกอบรม					
2.3 การเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่					
3. ด้านความรู้ความเข้าใจ/ประโยชน์ที่ได้รับ					
3.1 ท่านได้รับความรู้และมีความเข้าใจในกิจกรรมที่ฝึกอบรม					
3.2 ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมนี้ไปใช้ได้ อย่างเข้าใจและถูกต้อง					
3.3 ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่ได้รับแก่ผู้อื่นที่ไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้					
3.4 ความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมในครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังของท่าน					

3. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

การกำหนดเกณฑ์การพิจารณา เกณฑ์การพิจารณาความพึงพอใจต่อโครงการ มีดังนี้

1. เกณฑ์การให้คะแนน ได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ 5 ระดับ ดังนี้
5 คะแนน หมายถึงระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจมากที่สุด

- 4 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจมาก
 - 3 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจปานกลาง
 - 2 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจน้อย
 - 1 คะแนน หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด
2. เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนค่าเฉลี่ย เกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยได้กำหนดเกณฑ์ประเมินไว้ดังนี้
- ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึงระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจในระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึงระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึงระดับความพึงพอใจระดับ/ความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึงระดับความพึงพอใจ/ความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด